

InfoGozd - Skrbno z gozdom

Št. 2, letnik 2 (2021)

Naslov

InfoGozd – Skrbno z gozdom

Datum objave spletne publikacije

25. februar 2021

Založnik

Gozdarski inštitut Slovenije,
Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko, Večna pot 2, 1000 Ljubljana
Telefon: +386 (0)1 200 78 17

Odgovorni urednik

Matevž Triplat

Odgovorna oseba

dr. Nike Krajnc

Tehnični urednik

Mirko Baša, Tina Jemec, Urban Žitko

ISSN številka

2738-5035

<https://wcm.gozdis.si/>

Vsebina

Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v podporo večji mobilizaciji lesa	4
Povrnitev trošarine za leto 2020, za fizične osebe	7
Na Finskem gradijo eno največjih in najmodernejših žag v Evropi	10
15. licitacija vrednejših sortimentov v Slovenj Gradcu	12

Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v podporo večji mobilizaciji lesa

dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
uni. dipl. ing. gozd. Tina Jemec, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 04.02.2021

Na Gozdarskem inštitutu Slovenije smo z novembrom 2020 pričeli z izvajanjem ciljnega raziskovalnega projekta MOBILES (Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v podporo večji mobilizaciji lesa). Projektna partnerja sta Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani ter Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.

Slika 1: Logotip projekta

Osebna izkaznica projekta:

- Nosilna raziskovalna organizacija: Gozdarski inštitut Slovenije
- Sodelujoče raziskovalne organizacije: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo; Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani
- Trajanje: 3 leta (1. 11. 2020 do 30. 10. 2023)
- Skupna vrednost: 210.000 € (63 % MKGP in 37 % ARRS)

Slika 2: Partnerstvo projekta

V Sloveniji gospodarjenje z gozdovi temelji na načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti, kar se uresničuje s celovitim in načrtnim usmerjanjem razvoja gozdov. Za gospodarjenje z gozdovi in rabo svoje lastnine so odgovorni lastniki gozdov. Ker pa se Slovenija sooča z majhno in razdrobljeno zasebno gozdno posestjo, velikim številom solastnikov, velikim številom deležnikov, neoptimalno izkoriščenim potencialom gozdov, nepovezanimi člani gozdno lesnih verig ter izrazito izvozno naravnano industrijo, se pojavljajo številni izzivi in dileme, kako povečati mobilizacijo lesa iz zasebnih gozdov in hkrati zagotavljati družbene, okoljske in gospodarske vidike gozda.

V zadnjih desetletjih so potekale raziskave o različnih vidikih gospodarjenja z zasebnimi gozdovi, a kljub temu ostajajo številna vprašanja in dileme odprte. Spreminjanje vrednot ter odnosa do gozda pri lastnikih gozdov odločilno vpliva na celotno gospodarjenje z zasebnimi gozdovi.

S projektom želimo odgovoriti predvsem na vprašanja, ki se nanašajo na odnos zasebnih lastnikov gozdov do gozda, vprašanja povezana z lastninsko pravico ter možnostmi poslovnega povezovanja in pripravljenostjo zasebnih lastnikov gozdov za poslovno povezovanje.

Tako je glavni cilj projekta povečanje konkurenčnosti gozdarskega sektorja z učinkovitejšim gospodarjenjem v zasebnih gozdovih ter z večjo mobilizacijo lesa iz zasebnih gozdov.

Glavni rezultati, ki jih želimo ustvariti tekom projekta MOBILES, so:

- Z javnomnenjsko raziskavo med zasebnimi lastniki gozdov bomo identificirali vzorce, ki se odražajo v obnašanju lastnika gozda in njegovem odnosu do gozda kot vira surovine/dohodka (tudi v luči obstoječe zakonodaje);
- Z raziskavo želimo zajeti mnenja in predloge glede lastninskih pravic in dolžnosti zasebnih

lastnikov gozdov v obstoječi zakonodaji in pripraviti različne scenarije sprememb obstoječe zakonodaje, ki se nanašajo na gospodarjenje z zasebnimi gozdovi ter na pravice in dolžnosti lastnikov gozdov;

- Z nadgradnjo obstoječega znanja o prednostih in slabostih povezovanja zasebnih lastnikov gozdov ter z analizo poslovnih odnosov med zasebnimi lastniki gozdov, društvi lastnikov gozdov in izvajalci gozdarskih storitev želimo predstaviti najustreznejše poslovne modele.

Projekt MOBILES tako gradi na dosedanjih raziskavah in zbranem znanju, hkrati pa se dotika aktualnih tem povezanih z odnosom lastnikov do gospodarjenja z gozdom, z obstoječim zakonodajnim okvirom ter z ovirami in prednostmi sodobnega poslovnega povezovanja deležnikov v gozdno lesnih verigah.

Projekt (V4-2013) »Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v podporo večji mobilizaciji lesa« po javnem razpisu za izbiro raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa "Zagotovimo.si hrano za jutri! v letu 2020, financirata Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (63 %) ter Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (37 %).

Slika 3: Financiranje projekta

Povrnitev trošarine za leto 2020, za fizične osebe

mag. Marjan Dolenšek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 04.02.2021

Sistem vračila trošarine za goriva, ki se uporabljajo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije, ostaja v osnovi enak kot do sedaj. Je pa že tretje leto zapored mogoče vlagati zahteve tudi elektronsko in sicer prostovoljno.

Sistem vračila trošarine za goriva, ki se uporabljajo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije, ostaja v osnovi enak kot do sedaj. Je pa že tretje leto zapored mogoče vlagati zahteve tudi elektronsko in sicer prostovoljno.

Za leto 2020 povrnitev trošarine poteka pod enakimi izhodiščnimi kot za pretekla leta, enaki pa so tudi obrazci. Vrača se 70 odstotkov zneska povprečne trošarine za dizel gorivo za leto 2020. Fizične osebe zahtevek vlagajo enkrat letno, do 30. junija 2021 za preteklo leto. Upravičenci do vračila dela trošarine za leto 2020 so uporabniki, ki so imeli na dan 30. junij 2020 v RS v uporabi toliko gozda in kmetijskih zemljišč po posameznih vrstah dejanske rabe (GERK), da skupna normativna poraba znaša vsaj 540 litrov, oz. vsaj 150 litrov za gozd. Če je lastnikov gozda več, izpolnijo vlagatelju pooblastilo, ki je del zahtevka. V skladu s pravilnikom podatke o zemljiščih (kot dokazila) pridobi organ finančne uprave po uradni dolžnosti in jih vlagatelj ne prilaga.

V primeru spremembe nosilca kmetijskega gospodarstva – kmetije v obdobju uveljavljanja vračila trošarine za leto 2020 (v koledarskem letu), se upravičenost do vračila prizna novemu nosilcu, če je bila ta sprememba narejena v letu 2020 oz. do vključno datuma vložitve zahtevka (torej tudi od 1.1.2021 do vključno datuma vložitve zahtevka).

Uveljavlja se povračilo za dejansko porabo, vendar največ do najvišje normativne porabe goriva in znaša po skupinah:

- 200 litrov na hektar njive, njive za rejo polžev, jagod na njivi, trajnih rastlin na njivskih površinah, rastlinjaka, rastlinjaka s sadnimi rastlinami, matičnjaka, trajnega travnika, hmeljišča v premeni, ekstenzivnega sadovnjaka, travinj z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, začasnih travinj in kmetijskega zemljišča v pripravi;
- 420 litrov na hektar vinograda, intenzivnega sadovnjaka, hmeljišča, oljčnika ali ostalih trajnih nasadov;
- 50 litrov na hektar plantaže gozdnega drevja;
- 15 litrov na hektar gozda.

Zahtevek za vračilo trošarine se lahko vloži v fizični obliki ali pa elektronsko. V fizični obliki se vloži na predpisanem obrazcu TRO-A (osebno ali po pošti) pri finančnem uradu glede na stalno prebivališče vlagatelja zahtevka. V prilogi tega članka so navedeni informativni podatki o pristojnih finančnih uradih. Obrazec v obliki Word datoteke je na voljo na spletnih straneh finančne uprave (FURS) v rubriki »Prebivalci«, na izpostavah Javne službe kmetijskega svetovanja in v strojnih krožkih. Sedaj objavljeni obrazec nima več rubrike za povrnitev goriva pri odpravljanju škode v gozdovih zaradi prenamnožitve podlubnikov, a zahtevek se lahko vloži tudi na dosedanem obrazcu.

Za vračilo trošarine pa je na voljo tudi elektronsko vlaganje zahtevka preko portala (eCarina), kjer je uporabnikom na voljo brezplačna spletna aplikacija E-TROD. Upravičenec mora za dostop izpolniti predpisan obrazec za dodelitev pooblastila za uporabo portala eCarina in ga poslati na Finančno upravo (po e pošti ali pa fizično). Upravičenec izpolni obrazec zase, če bo sam vlagal zahtevke oz. za pooblaščenca, če bo po njegovem pooblastilu zahtevke vlagal nekdo drug (druga fizična oseba, računovodski servis itn.). Po dodelitvi gesla upravičenec ali pooblaščenec postane uporabnik portala eCarina in lahko vlaga zahtevke, mora pa biti predhodno z digitalnim potrdilom prijavljen v sistem eDavki. Podrobnejša navodila in tudi opisani obrazec so voljo na spletnih straneh finančne uprave (FURS), pa tudi na izpostavah Javne službe kmetijskega svetovanja in v strojnih krožkih. Res je prvič s pridobitvijo pooblastila oz. gesla za dostop nekaj dela, v naslednjih letih pa bo za vložitev zahtevka zadoščalo že nekaj klikov. Je pa ta način vlaganja še vedno prostovoljen.

Zahtevek se vloži na osnovi originalnih račune za kupljeno gorivo na bencinskih servisih ali pa računov za strojne storitve, na katerih je navedena količina porabljenega goriva in izjava izvajalca

storitve, da za navedeno gorivo ne bo sam uveljavljal povrnitve trošarine. Računov se zahtevku ne prilaga, upravičenec pa jih mora hraniti 10 let, pristojnemu organu pa jih predloži le na njegovo zahtevo. V obrazec poleg splošnih podatkov o vlagatelju, vpišemo količino porabljenega goriva in število računov o nabavi energentov na podlagi katerih se uveljavlja vračilo trošarine. Podatkov o površini zemljišč v uporabi ne vpisujemo, saj te rubrike izpolni davčni organ na podlagi podatkov iz uradnih evidenc.

Priloga: Informativni seznam z naslovi oddelkov za trošarine (Finančni uradi FURS)

Na Finskem gradijo eno največjih in najmodernejših žag v Evropi

dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 18.02.2021

Med tem ko se v Sloveniji sprašujemo ali imamo dovolj lesa za zagon novih žag in bijejo investitorji dolgotrajne bitke z birokracijo gre razvoj drugod po Evropi svojo pot.

Podjetje Metsä Fiber gradi novo žago v mestu Rauma na Finskem. Vrednost naložbe je približno 200 milijonov EUR. Gradnja se je začela spomladi 2020, proizvodnja pa naj bi se začela v tretjem četrtletju 2022. Žaga Rauma je največja naložba v žage na Finskem do sedaj. Žaga bo opremljena z najbolj

sodobno in hkrati učinkovito tehnologijo. Z uporabo strojnega vida bodo nadzorovali in optimizirali celotno proizvodnjo, kar bo omogočalo dinamično odzivanje na nepravilnosti v začetnih in vmesnih fazah proizvodnega procesa. Uporaba strojnega vida v različnih stopnjah procesa je pomemben razvoj. Podobna tehnologija v žagarski industriji še ni v uporabi.

ŽAGA RAUMA v številkah:

Vrednost naložbe je približno 200 milijonov EUR. Nova žaga bo v svoji neposredni proizvodnji zaposlovala približno 100 ljudi in dodatno še približno 500 ljudi vzdolž gozdno-lesnih verig. Predvidena letna proizvodnja je 750.000 kubičnih metrov borovega žaganega lesa. Letna poraba hlodov, je ocenjena na 1,5 milijona kubičnih metrov, celotno količino surovine naj bi kupili na domačem trgu.

Prednost nove žage bo tudi integracija z obstoječo tovarno celuloze. Sinergijski učinki so predvideni predvsem na področju energetike, uporabe ostankov, logistiki in skupnih storitvah.

Vpliv žage na okolje bo minimaliziran, na primer upravljanje s hrupom je bilo upoštevano že v fazi projektiranja, tako pri gradnji kot pri izbiri opreme in strojev.

Gradnjo nove žage lahko spremljate tudi v živo na domači strani podjetja: (METSAFIBRE)

15. licitacija vrednejših sortimentov v Slovenj Gradcu

Urban Žitko , mag. inž. gozd., Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Mirko Baša, mag. inž. gozd., Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 25.02.2021

Že tradicionalna 15. licitacija vrednejših sortimentov je letos prvič potekala na novi lokaciji v industrijski coni Pameče pri Slovenj Gradcu. Letošnja licitacija je bila zaznamovana z epidemijo, a je kljub vsem ukrepom Društvu lastnikov gozdov Mislinjske doline v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije in Zvezo lastnikov gozdov uspelo uspešno izpeljati celotno organizacijo dogodka. Licitacija v Slovenj Gradcu je največja licitacija v alpskem prostoru, organizirajo jih tudi v Švici, Avstriji in Nemčiji. Po podatkih organizatorjev je letos 568 prodajalcev ponudilo 3960 hlodov 35 različnih drevesnih vrst v

skupni izmeri 4066,78 m³. Količina lesa je bila sicer nekoliko manjša kot lani, a kljub epidemiji še vedno ena najvišjih. Prodana je bila skoraj celotna lesna masa. Neprodanih je ostalo le 249 m³ hlodovine, kar znaša le 6 %.

Slika 1: Razstavljena hlodovina smreke

Na licitaciji je letos sodelovalo 568 prodajalcev. Večina ponujenega lesa na licitaciji je iz Slovenije, nekaj 100 m³ so nanjo pripeljali tudi prodajalci iz Avstrije in Hrvaške. Na licitaciji je sodelovala tudi družba Slovenski državni gozdovi. Za ponujeno hlodovino se je letos potegovalo rekordno število kupcev. Ponudbo je oddalo 46 kupcev: 26 Slovencev, 8 Avstrijcev, 5 Italijanov, 3 Nemci in po en Hrvat, Madžar, Portugalec in Čeh. Približno 600 kubičnih metrov, so prek posrednikov kupili kupci iz Kitajske. Ti kupujejo največ hrasta, javorja in jesena, letos so prvič kupovali tudi bukev.

Povprečna cena lesa na letošnji licitaciji je znašala 263 EUR/m³. Najvišja dosežena cena pa 11.575 EUR/m³, ki jo je tako kot prejšnja leta dosegel gorski javor rebraš. Za celoten hlod je lastnik iz okolice Ljubljane prejel 13.475 EUR. Za najdražji hlod rebraša pa je prodajalec z območja Ruš prejel 20.263 EUR oziroma 4.275 EUR/m³.

V celotni ponudbi pa je bilo največ hrasta gradna s skupno prostornino 1.170 m³. Gradni je dosegel povprečno ceno 272 EUR/m³. Hrast dob je bil zastopan z manjšo kubaturo, dosegal pa je višjo ceno kot gradni, 431 EUR/m³. Po zastopanosti so sledili še smreka (744 m³), gorski javor (672 m³), in veliki jesen (450 m³). Glede na povprečno ceno po kubičnem metru je z 671 izstopala hlodovina črnega oreha, prodanih pa je bilo le 10 hlodov. Kakovostne hlodovine bukve je bilo le za vzorec, saj že več let zapored na dražbi dosega le malenkost višje cene kot pri klasični prodaji na kamionski cesti. Povprečna cena na letošnji licitaciji je znašala 100 EUR/m³.

Slika 2: Hlodovina hrasta

Gorski javorji, ki dosegajo najvišje cene, so običajno rebraši. To so javorji s posebno obliko rasti, imajo namreč kratka valovita vlakna, ki jih lahko jasno prepoznamo, šele ko odstranimo lubje. Tak les je zelo zaželen v proizvodnji glasbil. Točnega vzroka nastanka takšnih rebrastih struktur pri javorju zaenkrat še ne poznamo.

Slika 3: Rebraš z značilnimi valovitimi (rebrastimi) vlakni

Povprečna vrednost prodanega lesa po kubičnem metru je bila približno takšna kot lani, vrednost celotne licitacije pa je znašala okrog 1.200.000 EUR. Veliko truda zahteva tudi sama organizacija licitacije. Organizatorji zanjo zaračunajo 14 EUR/m³ za doseženo ceno pod 400 EUR/m³ ter 5 % vrednosti za hlode z doseženo ceno nad 400 EUR/m³. Največ tega denarja se porabi za skladiščno manipulacijo, pripravo prostora, pripravo katalogov, nabavo ploščic, strokovno delo, na koncu za sanacijo prostora ipd.